

SOCIÁLNY A PSYCHOLOGICKÝ ROMÁN

Sociálny román = spoločenský. Sú v ňom príznačné vplyvy spoločenských okolností na myslenie a konanie postáv. Postavy sú teda ovplyvňované spoločenskou situáciou, tým čo sa momentálne deje vo svete. Napríklad postavy ovplyvňované sociálnymi skupinami, vplyv vojny, biedy a podobne.

Psychologický román = V ňom sa autor sústreďuje na vnútorný svet postáv bez výraznejšieho zreteľa na spoločenské udalosti okolo nich. To znamená, že postavy nie sú ovplyvňované tým, čo sa deje vo svete. Pre psychologický román je príznačné, že postavy sú silno, citovo prežívajúce, trápia vo svojom vnútri, riešia dilemy, silno sa zamýšľajú a sú plní rozporov.

JOZEF CÍGER – HRONSKÝ – dielo : JOZEF MAK

- psychologický román
- znaky : záznam boja človeka, človeka – milióna, ktorý prežije všetko navzdory osudu, v diele je mnoho symbolov, niektoré pasáže sú lyrizované, je tu vysoký štýl umeleckého jazyka, veľmi ozdobný a pestrý. Sú tu výrazné ženské postavy. Je to vrchol tvorby J. C. Hronského.
- hlavné postavy :

Jozef Mak – „človek milión“ – meno má symbolický charakter, predstavuje jedného človeka z mnohých, obyčajný človek. „Mak“ ako makové zrnko, čiže nič.

„Jozef Mak, obyčajný človek, milión, koho nečaká na svete nik a nik ho spomínať nebude, keď sa zo života vráti.“

Maruša – symbol chalupa. Chalupa ako symbol lásky : *„Ja prebývam v tebe a ty vo mne a nad nami je iba nebo, nedel'ná obloha, ktorá nás má rada.“* Táto postava je najpremenlivejšia, postupuje od lásky – posadnutosti – závislosti – k nenávisti. Na začiatku je Maruša krásna mladá žena, s ktorej sa neskôr stáva závislá alkoholička posadnutá túžbou po Jozefovi Makovi.

Jula – symbol inovat' (námraza). Je to prírodný prvok, ktorý posúva Hronského až na hranicu naturalizmu. Julia je skromná žena, ktorú vystihuje jej najvýznamnejšia vlastnosť – pokora.

- Jozefa a Julu spája **vzdor**.

- Obaja vzdorujú osudu, tomu čo im bolo predurčené.
- Obaja sú neschopní komunikovať spolu (expresionistický znak) – ich komunikácia je krátka, výstižná, nevedia k sebe vyjadriť city, obaja však vedia aj bez slov, čo ten druhý prežíva. Úplní introverti – svoje pocity si nechávajú pre seba.
- Julina rodina preurčila Julin osud – nemala sa nikdy vydať.

Jozefova Matka – ľudia ju volali **Makovka**. Symbol Panna Mária – V Makovi socha Panny Márie v kostole vyvolávala strach. Keď sa spomenie ona, spomenie sa aj matka Jozefa Maka.

Priestor odohrávania príbehu : DEDINA

- milostný trojuholník. Najskôr Jozef v mladosti skutočne miloval Marušu. Maruša milovala Jozefa. Jozef – nemanželské dieťa. Kedysi to bolo tabu – čiže niečo o čom sa nehovorí, niečo iné. Zvlášť na dedine. Hovoríme o predpokladanom období odohrávania sa príbehu – 1850 – 1900. Priestor dedina.
- Napriek tomu, že Jozef Mak mal v osude napísané „nič“ stavia sa na vlastné nohy. Stavia dom, chce si doň zobrať Marušu. Avšak povolajú ho na povinnú vojenskú službu. Po niekoľkých rokoch sa vrátil a Marušu našiel vydatú za jeho brata... veľká porážka.
- Spoznáva Julu. Pokorná, nemala sa vydať (tak jej predurčila osud rodina), no vzal si ju.
- Boj : žili v jednom dome... Jula, Jozef Mak, Maruša, Jano Mak
- Maruša to neunesla – začala piť a zvädzala Jozefa
- Jula – pokorne znášala neveru, veľmi nevinne a trpezlivo čakala, kedy ju začne mať Jozef Mak rád.